

BAKIŞ

SİBEL ATİK satik@ekonomist.com.tr

“2024’te en kötü geride kalacak”

2024 yılının enflasyonla katı mücadele süreci olarak geçeceğini ifade eden **Istanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan** “Yaşanan gelişmelerin ardından 2024 yılı, en kötünün artık geride kalmaya başlayacağı bir yıl olarak görülmeye başlandı” diyor.

İç piyasada enflasyonla mücadelede şu anda en önemli silahın faizler olduğunu söyleyen **Istanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan**, yüksek faizin ekonomik aktiviteleri ciddi şekilde yavaşlattığına dikkat çekiyor. Bunun iç piyasada durgunluğun habercisi olduğunu ifade eden Bahçivan, iç piyasaya bağlı olan sektörlerde talep zorlukları yaşanacağını belirtiyor. Yaşanan gelişmelerin ardından 2024 yılının en kötünün artık geride kalmaya başlayacağı bir yıl olarak görülmeye başladığını söyleyen **Erdal Bahçivan**, yeni döneme ilişkin sorularımızı şöyle yanıtladı:

Türkiye’nin ekonomik açıdan 2024 performansı konusunda öngörünüz nedir? Sanayici gözüyle 2024’te Türkiye ekonomisini etkileyecek en kritik konu ne olur? Bu dönemde gördüğünüz riskler ve fırsatlar nelerdir?

2023, ülkemiz için tarihte örneği olmayan bir deprem felaketiyle başladı. Çok büyük bir travmaydı. Sadece ekonomik yönden değil, psikolojik, sosyolojik, toplumsal açıdan dengeleri altüst etti. 2023’ün ilk altı ayını deprem ve seçim ikliminde geçirdik. İkinci altı aydan sonra kadrolarda yaşanan değişimle beraber istikrarın oluşacağına dair öz güven artmaya başladı. Yaşanan gelişmelerin ardından 2024 yılı, en kötünün artık geride kalmaya başlayacağı bir yıl olarak görülmeye başlandı. Ancak 2023’ün son günlerinde dünyada yaşanan durgunluğun etkileri de hissedilmeye devam ediyor. Bir taraftan dünyada bizleri bekleyen durgunluk tehlikesi devam ederken, diğer taraftan Türkiye’de enflasyonla katı bir mücadele yürütülüyor. Aslında enflasyon konusunda Türkiye ve dünya açısından henüz tam anlamıyla emin olunamayan bir seviye var. İç piyasada enflasyonla mücadelede şu anda en önemli silah faizler olarak gözüküyor.

Faiz artırım sürecinin yatırım ortamına etkisini değerlendirir misiniz?

Yüksek faiz durumu ekonomik aktiviteleri de ciddi şekilde yavaşlatıyor. Bu da iç piyasada durgunluk yaşa-

nacağına işaret ediyor İç piyasaya bağlı olan sektörlerde talep noktasında bir zorluk yaşanması beklense de, ihracat ve döviz kazandırıcı işlerde çeşitli fırsatlar oluşabilir. Türkiye’de son yıllarda alışılmış olan ‘ne pahasına olsun büyüme’ noktasından biraz daha enflasyonun dizginlenmesine dönük bir noktaya doğru geçiş olduğu görülüyor. Bunu yılın son aylarında da görmeye başladık. Ancak adı konmuş bir sorun ve doğru tedavi yöntemleri uygulanarak, güven verici bir ortam sonucunda belli bir dönem içinde sonuca varılacağı düşüncesi de geleceğe pozitif olarak bakılmasını sağlıyor. Hep birlikte nicelikten daha öte niteliği konuşacağımız döneme giriyoruz. Dijitalleşme, sürdürülebilirlik, teknoloji, insan kaynakları... Bunların her biri hayatımızı çok daha farklı etkileyecek. Yeni neslin nasıl bir dünya beklediğini çok iyi anlayarak değerlendirmemiz gereken bir dönemdeyiz.

İzlenen para politikası ve ekonomik performans konusunda değerlendirmeniz ne olur? Sanayiciler açısından üretim maliyetleri, kaynak bulma sıkıntılarının önümüzdeki dönemde üretim gücümüze etkisi ne olur?

Olaya sadece para politikaları olarak ya da kısa vadede bakmamak gerekiyor. Disiplinli adımlar atıldığını görüyoruz. İç piyasa tarafında ticari kredi erişi-

“Kaynaklarımızı heba etmemeliyiz”

“Türkiye’nin kaynak problemi yok. Ancak Türkiye’nin kaynaklarını doğru kullanma, kaynaklarını doğru değerlendirme sorunu var. Artık bundan sonra hiçbir kaynağımızı heba etmememiz gerekiyor. İnsan kaynağımızı da, maddi kaynaklarımızı da, toprak kaynaklarımızı da en doğru, en güçlü verim ve katkı sağlayacak şekilde kullanmamız gerekiyor. Şu andaki model, daha çok yüksek teknolojinin önemsendiği bir tabloyu ön plana çıkarıyor.”

"Arıtma tesislerinizden, firmanızın yatırımlarına kadar sürdürülebilirlik liginde dünyada güçlü bir oyuncu olmak için ciddi yatırımlar yapmak gerekiyor."

minde kredi ve maliyetini kaldırabilme sorunu var. Burada finansa erişmek mi esas, yoksa o maliyeti karşılamak mı? Bu durum o firmanın o günkü şartlarına bağlı olan bir durum. Ancak son iki aydır özellikle özel bankalar tekrar aktif bir şekilde piyasaya girmeye başladı. Diğer taraftan Türkiye'ye bir fon akışının başladığını da söyleyebiliriz. Yurt dışından ülkeye tasarruf getiremediğiniz müddetçe Türkiye'nin mevcut tasarruf kapasitesi; ülkenin, bireysel tüketicisinin, ticaretinin ihtiyacı olan krediyi yeterli kadar sağlamasına imkan vermiyor. Bu anlamda Türkiye'ye belli ölçüde nakit akışının sağlanmasını olumlu olarak değerlendirebiliriz. Türkiye'nin kredisi yükseldikçe, reytingi yükseldikçe bankaların da kendi marka değerleriyle çok daha güçlü imkanlara kavuşacağını düşünüyorum.

Gelecek süreç sanayici açısından nasıl görünüyor? İş dünyasında yapay zekanın yükselişi, sürdürülebilirlik ve yeşil mutabakat konularının büyüme ve gelişim açısından önemini değerlendirir misiniz?

Sürdürülebilirlikle yapılması gereken tüm yatırımların şirketlerin değerini artırdığını ve şirketlerin geleceği için çok önemli olduğunu söylemeliyiz. Ancak sürdürülebilirlik

yatırımları kısa zamanda değil uzun vadede büyük katkı sağlıyor. Onun için de bu tür yatırımlar söz konusu olduğu zaman milyarlarca liralık yatırım değerine ulaşabiliyor. O yüzden sürdürülebilirlik yatırımlarının farklı boyutlarda desteklenmesi gerekiyor. Özel sektör bankacılık anlayışıyla bu tür yatırımlara doğru ve ucuz kaynak bulmak çok kolay olmuyor. Dünyadaki örneklerine baktığımızda bambaşka finansman modelleri görülüyor. Dünyanın geleceği adına hazırlanmamız gereken en önemli konuların başında sürdürülebilirlik geliyor.

Bu konuda atılan adımlar yeterli mi? Siz ISO olarak bu yönde neler yapıyorsunuz?

Ancak yeteri kadar hızlı ilerleyemediğimizi de söylemeliyiz. İstanbul Sanayi Odası olarak biz de tüm sanayimizi bu yolculuğa hazırlamak için elimizden geleni yapıyoruz. Ancak 2023 yılında farklı ajandalardan, farklı gündemlerden dolayı işin bu noktasına çok fazla odaklanamadık. 2024'te bu konuda çok daha etkin olmayı hedefliyoruz. Bizim için gecikmemiz şu anda sıkıntı ve tehdit olarak gözüküyor ama doğru yönetirsek de bunu bir fırsata çevirebiliriz.

BAKIŞ

2024
ALMANAKİŞ DÜNYASI
LİDERLERİNİN2024
ÖNGÖRÜLERİ

**“İhracatı uzak
ülkelere taşımamız”**
PROF. DR. ÖMER BOLAT
T.C. TİCARET BAKANİ

**“Yeni bir destekleme
üzerine çalışıyoruz”**
İBRAHİM YUMAKLI
T.C. TARIM VE ORMAN BAKANİ

**“Adalet sisteminde
iyileşme bekliyoruz”**
ORHAN TURAN
TUSIAD BAŞKANI

**“Yüzde 10 büyüme
hedefi koyduk”**
MUSTAFA GÜLTEPE
TIM BAŞKANI

**“AB'deki kaybı yeni
pazarlarla aşabiliriz”**
NAİL OLPAK
DEİK BAŞKANI

**“En önemli öncelik
enflasyon olmalı”**
SÜLEYMAN SÖNMEZ
TÜRKONFED BAŞKANI

**“Kadını yerelde
güçlendireceğiz”**
ESRA BEZİRCİOĞLU
KAGİDER BAŞKANI

Son birkaç yılda dünya genelinde yaşanan tarihi olaylar, modern zamanlar içerisinde hiç görülmemiş belirsizlikleri de beraberinde getirdi. Türkiye iş dünyası, gerek küresel gerekse yerel kriz süreçleri ile baş etmek konusunda çok deneyimli olsa da, pek çok bilinmeyen ortaya çıktığı bu yeni dönemde hayli zorlandı, zorlanmaya devam ediyor. 2020 başından itibaren ortaya çıkan Covid-19 pandemisi ile başlayan bu süreç, ardından yüksek enflasyon ve Rusya-Ukrayna savaşı ile bozulan dengeler, dünya genelinde popülist liderlerin yükselişi, yapay zekanın yarattığı endişeler ve son olarak İsrail-Hamas savaşı ile zirveye çıkan ‘Üçüncü Dünya Savaşı’ senaryoları ile devam etti. Bu zor dönemde Türkiye, bir de 6 Şubat deprem felaketi ile sarsıldı. Yaşadığımız ulusal yas ve enkazların altından çıkabilmek için oluşturduğumuz beraberlik ruhu, Cumhuriyet’in 100. yılını kutladığımız 2023’e de damgasını vurmuş oldu. 2024 yılına girerken, devam eden mevcut sorunlar ve belirsizliklere rağmen umutlu bir iklimin yeşerdiğini söylemek mümkün. Türkiye açısından 2024 yılı ve sonrası için çözülmesi gereken sorunların başında yüksek enflasyon geliyor. Bu noktada umutlar yeni ekonomi yönetimine bağlanırken, yalnızca para politikasının değil; maliye politikaları, yapısal reformlar ve hukukun üstünlüğünü baz alan uygulamaların da öne çıkması talebi giderek artıyor. Bunun yanı sıra dünya ticaretinde giderek belirginleşen soğuma eğilimi, Türkiye’nin ana ihracat pazarlarındaki faaliyetlerini olumsuz etkiliyor. Bu nedenle kamu tarafında büyüme performansını çok zedelemeyen yapılacak enflasyon mücadelesi, iş dünyasında ise üretim ve istihdam için elzem olan ihracat artışını ön plana alan bir oyun planı kuruluyor. Bu arada dünya trendleri ile uyumlu bir şekilde sürdürülebilirlik, yeşil dönüşüm ve dijitalleşmeye yönelik adımlar da hızlandırılıyor. Sonuç olarak, 2024 yılına ilişkin beklenti ve hedeflerini Ekonomist Dergisi ile paylaştığımız kamu ve özel sektörün lider isimleri, ortak bir mesajda birleşiyor: “En kötü geride kaldı. Şimdi ayağa kalkma zamanı!”

**“En kötünün geride
kaldığı bir yıl olacak”**
ERDAL BAHCIVAN
ISO BAŞKANI

**“Dengelenme ile
yatırımlar artar”**
ENGİN AKSOY
YASED BAŞKANI

"İHRACATI
UZAK ÜLKELERE
TAŞIMALIYIZ"

PROF. DR. ÖMER BOLAT / T.C. TİCARET BAKANI

"YENİ BİR
DESTEKLEME ÜZERİNE
ÇALIŞIYORUZ"

İBRAHİM YUMAKLI / T.C. TARIM VE ORMAN BAKANI

24 Aralık 2023 - 06 Ocak 2024 Yıl 33 152273 Sayı 2023/26
Ekonomist50₺
K.K.T.C. fiyatı
62₺ekonomist.com.tr [@ekonomistdergi](https://twitter.com/ekonomistdergi) [EkonomistDergisi](https://facebook.com/EkonomistDergisi) [ekonomist_dergisi](https://instagram.com/ekonomist_dergisi)15 DEV
SEKTÖRÜN
STRATEJİLERİ**YENİ YILIN
OYUN
PLANI**10 MAKRO
BAŞLIKTA
EKONOMİNİN
ROTASICEO ANKET'TEN
ÇIKAN ÇARPICI
MESAJLARPARAYI
NEREYE
YATIRMALI?ORHAN TURAN
TUSİAD BAŞKANIMUSTAFA GÜLTEPE
TİM BAŞKANINAIL OLPAK
DEİK BAŞKANIERDAL BAHCIVAN
İSO BAŞKANIŞÜLEYMAN SONMEZ
TÜRKONFED BAŞKANIENGİN AKSOY
YASED BAŞKANIESRA BEZİRCİOĞLU
KAGİDER BAŞKANI

İŞ DÜNYASI LİDERLERİNİN YENİ YIL HEDEFLERİ